

Europese Raad

Brussel, 20 juni 2019
(OR. en)

EUCO 9/19

CO EUR 12
CONCL 5

NOTA

---

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Bijeenkomst van de Europese Raad (20 juni 2019) – Conclusies

---

Hierbij gaan voor de delegaties de conclusies die de Europese Raad op bovengenoemde bijeenkomst heeft aangenomen.

I. DE VOLGENDE INSTITUTIONELE CYCLUS

1. De Europese Raad heeft een nieuwe strategische agenda voor de Unie voor 2019-2024 aangenomen. Hij zal in oktober 2019 de follow-up van de strategische agenda bespreken.

II. MEERJARIG FINANCIËEL KADER

2. De Europese Raad is ingenomen met het werk dat tijdens het Roemeense voorzitterschap is verricht en neemt nota van de verschillende onderdelen van het MFK-pakket. Hij roept het Finse voorzitterschap op het werk voort te zetten en aan het onderhandelingsdocument (negotiating box) voort te werken. Op basis daarvan zal de Europese Raad in oktober 2019 van gedachten wisselen met het oog op een akkoord voor het einde van het jaar.

III. KLIMAATVERANDERING

3. De Europese Raad beklemtoont dat de klimaatactietop van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties in september van belang is om de wereldwijde klimaatactie te intensiveren en zodoende de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs te verwezenlijken, onder meer door ernaar te blijven streven de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C ten opzichte van het pre-industriële niveau. Hij waardeert de actieve betrokkenheid van de lidstaten en de Commissie bij de voorbereidingen.
4. Na de sectorale besprekingen van de afgelopen maanden, verzoekt de Europese Raad de Raad en de Commissie om, voortbouwend op de maatregelen die reeds zijn overeengekomen om de reductiedoelstelling voor 2030 te halen, vooruitgang te boeken met betrekking tot de voorwaarden, de stimulansen en het faciliterend kader, om een transitie naar een klimaat-neutrale EU te bewerkstelligen die in overeenstemming is met de Overeenkomst van Parijs¹, het Europese concurrentievermogen in stand houdt, rechtvaardig en sociaal evenwichtig is, rekening houdt met de nationale omstandigheden van de lidstaten en hun recht om te beslissen over hun eigen energiemix in acht neemt. De Europese Raad zal voor het eind van dit jaar de laatste hand leggen aan zijn richtsnoeren, zodat de langetermijnstrategie van de EU begin 2020 kan worden goedgekeurd en in het kader van het UNFCCC kan worden ingediend. In dit verband verzoekt de Europese Raad de Europese Investeringsbank haar activiteiten ter ondersteuning van klimaatactie op te voeren.

---

¹ Een meerderheid van de lidstaten is van oordeel dat klimaatneutraliteit uiterlijk in 2050 moet zijn bereikt.

5. De EU en haar lidstaten blijven vastbesloten de beschikbaarstelling van internationale klimaatfinanciering uit een breed scala van publieke en private bronnen op te schalen, en toe te werken naar een tijdig, goed beheerd en succesvol proces voor de aanvulling van het Groen Klimaatfonds.

IV. DESINFORMATIE EN HYBRIDE DREIGINGEN

6. Aansluitend op het verslag van het voorzitterschap en de bijdragen van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger over de lessen die zijn getrokken in verband met desinformatie en het waarborgen van vrije en eerlijke verkiezingen vraagt de Europese Raad om aangehouden inspanningen om onze democratieën meer bewust te maken van, beter voor te bereiden op en beter bestand te maken tegen desinformatie. Hij is ingenomen met het voornemen van de Commissie om grondig te evalueren in hoeverre de toezeggingen van onlineplatforms en andere ondertekenaars van de praktijkcode zijn uitgevoerd. Het veranderende karakter van de dreigingen en het toenemende risico van kwaadwillige inmenging en onlinemanipulatie waarmee de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie en technieken voor gegevensverzameling gepaard gaat, vereisen continue beoordeling en een passende respons.
7. De EU moet een gecoördineerde respons op hybride en cyberdreigingen bieden en intensiever samenwerken met de betrokken internationale actoren. Het verheugt de Europese Raad dat een nieuw kader is aangenomen voor gerichte beperkende maatregelen en dat op EU-niveau in de context van het instrumentarium voor cyberdiplomatie werk wordt gemaakt van een gecoördineerde attributie, met het oog op een betere afschrikking tegen en reactie op cyberaanvallen. Hij verzoekt de EU-instellingen om samen met de lidstaten aan maatregelen te werken om de weerbaarheid te vergroten en de veiligheidscultuur van de EU tegen cyber- en hybride dreigingen van buiten de EU te verbeteren, en om de informatie- en communicatienetwerken en de besluitvormingsprocessen van de EU beter te beschermen tegen alle soorten kwaadwillige activiteiten.

V. EXTERNE BETREKKINGEN

8. Ter gelegenheid van de 10e verjaardag van het Oostelijk Partnerschap wijst de Europese Raad opnieuw op het belang van dit strategisch partnerschap en verzoekt hij de Commissie en de hoge vertegenwoordiger de bestaande instrumenten en maatregelen te evalueren en begin 2020, met het oog op de volgende top van het Oostelijk Partnerschap, op basis van passende raadplegingen met een nieuwe reeks beleidsdoelstellingen voor de lange termijn te komen.
9. De Europese Raad is ingenomen over de vreedzame machtsoverdracht in de Republiek Moldavië en verzoekt de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger een reeks concrete maatregelen op te stellen ter ondersteuning van de Republiek Moldavië, op basis van de hervormingen die in het kader van de Associatieovereenkomst/DCFTA continu worden uitgevoerd.
10. De Europese Raad onderstreept het cruciale belang van het strategisch partnerschap van de EU met Afrika. Wij zijn vastbesloten dat verder te ontwikkelen, met de gedeelde ambitie om samen gemeenschappelijke en mondiale uitdagingen aan te gaan.
11. Stabiliteit, veiligheid en welvaart in de landen aan de zuidkust van de Middellandse Zee zijn van cruciaal belang voor de EU. In dit verband zijn vrede en stabiliteit op de lange termijn in Libië een gemeenschappelijke prioriteit. De EU betuigt nogmaals haar steun voor het door de VN geleide proces ter beëindiging van de vijandelijkheden, dat moet uitmonden in een inclusieve politieke oplossing.
12. De Europese Raad is ingenomen met het nieuwe elan in de betrekkingen tussen de EU en Marokko, en ziet uit naar de komende Associatieraad EU-Marokko.
13. De Europese Raad roept Rusland opnieuw op om de gevangengenomen Oekraïense zeelui onvoorwaardelijk vrij te laten, de in beslag genomen vaartuigen terug te geven en alle schepen een vrije doorvaart door de Straat van Kertsj te verlenen, overeenkomstig het internationaal recht.
14. De Europese Raad geeft uiting aan zijn grote bezorgdheid over het Russische presidentieel besluit van 24 april, op grond waarvan in bepaalde gebieden van de Oekraïense regio's Donetsk en Loehansk paspoorten volgens een vereenvoudigde procedure kunnen worden afgegeven, wat in strijd is met de geest en de doelstellingen van de akkoorden van Minsk.

15. De Europese Raad zal op de situatie in Oost-Oekraïne blijven toezien en staat klaar om in nauwe samenwerking met zijn internationale partners verdere opties te overwegen, waaronder de niet-erkenning van Russische paspoorten die in strijd met de akkoorden van Minsk zijn afgegeven. De Europese Raad vraagt dat de onderhandelingen dringend worden hervat, met het oog op de uitvoering van de akkoorden van Minsk, en dat er maatregelen worden genomen om het vertrouwen tussen de partijen weer op te bouwen.
16. Op 17 juli zal het vijf jaar geleden zijn dat vlucht MH17 is neergehaald. Daarbij kwamen 298 mensen om het leven. De Europese Raad herhaalt dat hij zijn volle steun toezegt aan elke inspanning om voor de slachtoffers en hun naaste familie de waarheid te achterhalen, recht te doen geschieden en de schuldigen ter verantwoording te roepen, overeenkomstig Resolutie 2166 van de VN-Veiligheidsraad. De Europese Raad is in dit verband ingenomen met de aankondiging van het gemeenschappelijk onderzoeksteam op 19 juni 2019 dat in Nederland strafvervolgning zal worden ingesteld tegen vier personen; hij roept Rusland op volledig mee te werken aan het lopende onderzoek en spreekt zijn volste vertrouwen uit in de onafhankelijkheid en de professionele aanpak van de aanstaande juridische procedures.
17. De Europese Raad memoreert en wijst op eerdere conclusies van de Raad en de Europese Raad, onder meer de conclusies van de Europese Raad van 22 maart 2018, waarin de aanhoudende illegale activiteiten van Turkije in de oostelijke Middellandse Zee en de Egeïsche Zee krachtig worden veroordeeld. De Europese Raad geeft uiting aan zijn grote bezorgdheid over de huidige booractiviteiten van Turkije in de oostelijke Middellandse Zee, en betreurt dat Turkije nog geen gehoor heeft gegeven aan de herhaalde oproepen van de EU om met die activiteiten te stoppen. De Europese Raad onderstreept het ernstige onmiddellijke negatieve effect dat dergelijke illegale acties hebben op de betrekkingen tussen de EU en Turkije. De Europese Raad verzoekt Turkije zich terughoudend op te stellen, de soevereine rechten van Cyprus te eerbiedigen en zich van dergelijke activiteiten te onthouden. De Europese Raad onderschrijft de uitnodiging aan de Commissie en de EDEO om onverwijld opties voor passende maatregelen in te dienen, met inbegrip van gerichte maatregelen. De EU zal nauwlettend blijven toezien op de ontwikkelingen en zij staat klaar om op gepaste wijze en in volkomen solidariteit met Cyprus te reageren. De Europese Raad zal zich met deze zaak blijven bezighouden en er zo nodig op terugkomen.

VI. OVERIGE PUNTEN

18. De Europese Raad bekrachtigt de conclusies van de Raad van 18 juni 2019 over de uitbreiding en het stabilisatie- en associatieproces.
  19. In de context van het Europees Semester heeft de Europese Raad besprekingen gevoerd op basis van een horizontaal verslag over de landspecifieke aanbevelingen.
-

EEN NIEUWE STRATEGISCHE AGENDA 2019 - 2024

De wereld is de jongste jaren steeds onbestendiger en complexer geworden en aan snellere veranderingen onderhevig. Daardoor ontstaan zowel kansen als uitdagingen. De komende vijf jaar kan en zal de EU haar rol in deze veranderende omgeving versterken. Samen zullen wij vastberaden en gericht voortbouwen op onze waarden en de sterke punten van ons model. Dat is de enige doeltreffende manier om de toekomst van de wereld vorm te geven, de belangen van onze burgers, bedrijven en samenlevingen te behartigen, en onze manier van leven te beschermen.

Deze strategische agenda biedt een algemeen kader en wijst de richting voor ons antwoord. Zij zal het richtsnoer zijn voor de werkzaamheden van de instellingen in de komende vijf jaar. De agenda heeft vier kernprioriteiten:

- onze burgers en vrijheden beschermen
- een sterke, dynamische economische basis ontwikkelen
- aan een klimaatneutraal, groen, rechtvaardig en sociaal Europa bouwen
- de Europese belangen en waarden wereldwijd behartigen.

Daarnaast staat in de strategische agenda hoe er van die prioriteiten werk moet worden gemaakt.

*****

Onze burgers en vrijheden beschermen

Europa moet een plek zijn waar mensen zich vrij en veilig voelen. De EU moet de grondrechten en fundamentele vrijheden van haar burgers, zoals verankerd in de Verdragen, verdedigen en ze tegen bestaande en opkomende dreigingen beschermen.

De gemeenschappelijke waarden die ten grondslag liggen aan onze democratische en maatschappelijke modellen, zijn de grondslag van de Europese vrijheid, veiligheid en welvaart. De rechtsstaat, met zijn cruciale rol in al onze democratieën, staat als eerste garant voor een goede bescherming van deze waarden; hij moet door alle lidstaten en de EU volledig in acht worden genomen.

Wij moeten de integriteit van ons grondgebied garanderen. Wij moeten weten wie de EU binnenkomt, en degenen zijn die daarover beslissen. Doeltreffende controle van de buitengrenzen is een absolute voorwaarde voor het garanderen van de veiligheid, het handhaven van de openbare orde en het waarborgen van een goed functionerend EU-beleid volgens onze beginselen en waarden.

Wij zijn vastbesloten een volledig functionerend integraal migratiebeleid verder te ontwikkelen. Wij zullen onze samenwerking met herkomst- en doorreislanden voortzetten en verdiepen, dit om illegale migratie en mensenhandel te bestrijden en om daadwerkelijke terugkeer te bewerkstelligen. Wat de interne dimensie betreft, moeten wij overeenstemming zien te bereiken over een doeltreffend migratie- en asielbeleid. Er moet tot een consensus worden gekomen over de hervorming van de Dublinverordening, gebaseerd op een evenwicht tussen verantwoordelijkheid en solidariteit, rekening houdend met de personen die zijn ontscheept na opsporings- en reddingsoperaties.

Wij zullen de nodige stappen ondernemen om Schengen goed te laten functioneren.

Wij zullen onze strijd tegen terrorisme en grensoverschrijdende criminaliteit opvoeren en uitbreiden en daartoe de samenwerking en informatie-uitwisseling verbeteren en onze gemeenschappelijke instrumenten verder ontwikkelen.

Wij zullen de EU beter bestand maken tegen natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen. Actieve solidariteit en het bundelen van middelen zijn in dat verband cruciaal.

Wij moeten onze samenlevingen beschermen tegen kwaadwillige cyberactiviteiten, hybride dreigingen en desinformatie afkomstig van vijandelijke statelijke en niet-statelijke actoren. Het aanpakken van dergelijke bedreigingen vereist een totaalaanpak met meer samenwerking, meer coördinatie, meer middelen en meer technologische capaciteit.

Onze economische basis ontwikkelen: het Europese model voor de toekomst

Een sterke economische basis is van vitaal belang voor Europa's concurrentievermogen, welvaart en rol op het wereldtoneel en voor het scheppen van banen. Uitdagingen op het gebied van technologie, veiligheid en duurzaamheid veranderen het mondiale landschap, en daarom moeten wij de basis voor duurzame en inclusieve groei op lange termijn vernieuwen en de cohesie in de EU versterken. Dit vereist dat een opwaartse convergentie van onze economieën wordt bereikt en dat de demografische uitdagingen worden aangegaan.

Wij moeten ervoor zorgen dat de euro werkt voor onze burgers en veerkrachtig blijft, hetgeen verdieping van de economische en monetaire unie in al haar dimensies, voltooiing van de bankenunie en de kapitaalmarktenunie en versterking van de internationale rol van de euro inhoudt.

Voor een maximale impact moeten wij een meer geïntegreerde aanpak volgen die alle relevante beleidsgebieden en dimensies met elkaar verbindt: verdiepen en versterken van de eengemaakte markt en zijn vier vrijheden, uitwerken van een industriebeleid dat klaar is voor de toekomst, inspelen op de digitale revolutie en zorgen voor een billijke en doeltreffende belastingheffing.

De eengemaakte markt in al zijn dimensies is in dat verband een belangrijke troef. De EU kan het zich niet permitteren om het potentieel van een markt van een half miljard mensen niet volledig te benutten, met name op het vlak van diensten. Moeilijkheden op korte termijn kunnen niet worden ingeroepen als argument tegen een dappere, alomvattende en toekomstgerichte langetermijnstrategie. Dat moet hand in hand gaan met een assertiever integraal en gecoördineerd industriebeleid. De EU heeft beide nodig, en wel meteen.

De komende paar jaar zal de digitale transformatie zich nog sneller voltrekken, en zij zal vérstrekkende gevolgen hebben. Wij moeten ervoor zorgen dat Europa in digitaal opzicht soeverein is en in de voordelen van deze ontwikkeling kan delen. Ons beleid moet zodanig vorm krijgen dat het onze maatschappelijke waarden belichaamt, inclusiviteit bevordert en verenigbaar blijft met onze manier van leven. Daartoe moet de EU werken aan alle aspecten van de digitale revolutie en kunstmatige intelligentie: infrastructuur, connectiviteit, diensten, data, regelgeving en investeringen. Dit moet worden geflankeerd door de ontwikkeling van de diensteneconomie en de mainstreaming van digitale diensten.

Tegelijkertijd moeten wij meer investeren in de vaardigheden van de mensen en in onderwijs, meer doen om ondernemerschap en innovatie te stimuleren en de onderzoeksinspanningen opvoeren, met name door iets te doen aan de versnippering van onderzoek, ontwikkeling en innovatie in Europa. Investeren in onze toekomst betekent ook het aanmoedigen en ondersteunen van publieke en private investeringen, mede in infrastructuur, ter financiering van de groei van onze economie en onze bedrijven, waaronder kleine en middelgrote ondernemingen.

In een wereld waar gemeenschappelijke regels en normen steeds meer in twijfel worden getrokken, zal het van wezenlijk belang zijn om te ijveren voor een gelijk speelveld, ook op het gebied van handel. Dat houdt in dat moet worden gezorgd voor eerlijke mededinging binnen de EU en op mondiaal vlak, dat markttoegang moet worden gestimuleerd, dat oneerlijke praktijken, extraterritoriale maatregelen en veiligheidsrisico's vanuit derde landen moeten worden tegengegaan en dat onze strategische toeleveringsketens moeten worden veiliggesteld. We zullen ons Europees mededingingskader blijven aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen, op technologisch vlak en op de wereldmarkt.

Aan een klimaatneutraal, groen, rechtvaardig en sociaal Europa bouwen

Voor Europa zijn inclusiviteit en duurzaamheid een noodzaak. Het moet de veranderingen als gevolg van de groene transitie, de technologische evolutie en de globalisering omarmen, maar er tegelijkertijd voor zorgen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten.

Nu de gevolgen van klimaatverandering zichtbaarder worden en zich op grotere schaal doen gevoelen, moeten wij dringend meer actie ondernemen om deze existentiële dreiging het hoofd te bieden. De EU kan en moet het voortouw nemen, door haar eigen economie en samenleving aan een diepgaande transformatie te onderwerpen en zodoende klimaatneutraal te worden. Dat zal moeten gebeuren op een manier die de nationale omstandigheden in aanmerking neemt en sociaal rechtvaardig is.

De klimaattransitie zal ons een echte kans geven om ons te moderniseren en tegelijkertijd een wereldleider in een groene economie te worden. Ons beleid moet over de hele linie stroken met de Overeenkomst van Parijs. Niet alleen de EU moet handelen: alle landen moeten in beweging komen en hun klimaatactie opschroeven.

De groene transitie kan alleen slagen indien er aanzienlijke particuliere en openbare investeringen kunnen worden aangetrokken, en wij beschikken over een doeltreffende circulaire economie en over een geïntegreerde, onderling verbonden en goed functionerende Europese energiemarkt die continu duurzame en betaalbare energie levert, met volledige inachtneming van het recht van de lidstaten om over hun energiemix te beslissen. De EU zal vaart zetten achter de overgang naar hernieuwbare energie, de energie-efficiëntie doen toenemen, de afhankelijkheid van externe bronnen verminderen, haar energievoorziening diversifiëren, en investeren in oplossingen voor de mobiliteit van de toekomst.

Tegelijkertijd moeten wij verbetering blijven brengen in het milieu in onze steden en op ons platteland, en in de kwaliteit van onze lucht en ons water, en duurzame landbouw bevorderen, die vitaal is voor het waarborgen van voedselveiligheid en het stimuleren van kwaliteitsproductie. Wij zullen vooropgaan in de inspanningen om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en ecosystemen, waaronder oceanen, in stand te houden.

De overgang naar een groenere, rechtvaardigere en inclusievere toekomst zal kortetermijnkosten en uitdagingen met zich meebrengen. Daarom is het zo belangrijk om de overgang te begeleiden en gemeenschappen en individuen te helpen zich aan de nieuwe wereld aan te passen.

Dat vereist een waakzaam oog voor sociale vraagstukken. De Europese pijler van sociale rechten moet op EU- en op lidstaatniveau worden geïmplementeerd, en daarbij moet terdege rekening worden gehouden met hun respectieve bevoegdheden. Ongelijkheden, waarmee met name jongeren worden geconfronteerd, vormen een groot politiek, sociaal en economisch risico; er vormen zich generatie-, territoriale en onderwijskloven en er ontstaan nieuwe vormen van uitsluiting. Het is onze plicht om iedereen kansen te bieden. Wij moeten meer doen om gelijkheid tussen vrouwen en mannen te waarborgen en rechten en gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Dat is een maatschappelijke noodzaak en tegelijk ook een economische troef.

Adequate sociale bescherming, inclusieve arbeidsmarkten en bevordering van cohesie zullen Europa helpen om zijn manier van leven te behouden, en een hoog niveau van consumentenbescherming en voedselnormen, alsmede een goede toegang tot gezondheidszorg zullen daar ook toe bijdragen.

Wij zullen investeren in cultuur en in ons cultureel erfgoed, die de kern vormen van onze Europese identiteit.

De Europese belangen en waarden wereldwijd uitdragen

In een wereld met steeds grotere onzekerheid, complexiteit en verandering moet de EU een strategische koers volgen en haar capaciteit verhogen om autonoom op te treden teneinde haar belangen te beschermen, haar waarden en manier van leven hoog te houden en te helpen de mondiale toekomst vorm te geven.

De EU zal een drijvende kracht achter multilateralisme en de mondiale op regels gebaseerde internationale orde blijven en daarbij openheid en rechtvaardigheid en de nodige hervormingen waarborgen. Zij zal een steun zijn voor de VN en belangrijke multilaterale organisaties.

De EU zal haar invloed aanwenden om het initiatief te nemen tot het aangaan van mondiale uitdagingen, door de weg te wijzen bij de bestrijding van klimaatverandering, duurzame ontwikkeling te propageren en de Agenda 2030 uit te voeren, en met partnerlanden samen te werken op het gebied van migratie.

De EU zal haar eigen unieke samenwerkingsmodel promoten als inspiratiebron voor anderen. Zij zal het Europees perspectief blijven voorhouden aan Europese staten die kunnen en willen toetreden. Zij zal een ambitieus nabuurschapsbeleid voeren. Zij zal een breed partnerschap met Afrika ontwikkelen. Samen met mondiale partners die onze waarden delen, zal de EU blijven toewerken naar wereldwijde vrede en stabiliteit, en democratie en de mensenrechten blijven uitdragen.

Maar om haar belangen en waarden beter te kunnen verdedigen en het nieuwe mondiale landschap te helpen vormgeven, moet de EU assertiever en doeltreffender worden. Daartoe moeten wij eensgezinder zijn in de standpunten die wij innemen, en vastbeslotener en doeltreffender in het doen gelden van onze invloed. Het betekent tevens dat wij meer middelen beschikbaar moeten maken en beter gebruik moeten maken van de middelen waarover wij reeds beschikken. En het betekent dat wij duidelijker prioriteit moeten verlenen aan de Europese economische, politieke en veiligheidsbelangen, door ons gehele beleid daartoe als hefboom in te zetten.

Een ambitieus en robuust handelsbeleid dat eerlijke mededinging, wederkerigheid en wederzijdse baten garandeert, is in dat verband een centraal element, zowel op multilateraal niveau in een hervormde WTO als in de bilaterale betrekkingen tussen de EU en haar partners.

Het GBVB en het GVDB van de EU moeten sneller kunnen inspelen op ontwikkelingen, zij moeten actiever worden en beter worden gekoppeld aan de andere domeinen van de externe betrekkingen. Daarnaast moet de EU meer verantwoordelijkheid voor haar eigen veiligheid en defensie nemen, met name door het verhogen van de defensie-investeringen, de vermogensontwikkeling en de operationele paraatheid; zij zal nauw samenwerken met de NAVO, met volledige eerbiediging van de beginselen die in de Verdragen zijn verankerd en door de Europese Raad zijn geponeerd, waaronder de beginselen van inclusiviteit, wederkerigheid en beslissingsautonomie van de EU.

De betrekkingen met strategische partners, met inbegrip van onze trans-Atlantische partners, en opkomende machten moeten een cruciaal onderdeel zijn van een robuust buitenlands beleid. Daartoe moet er veel meer naar synergieën tussen de EU en de bilaterale niveaus worden gezocht. De EU kan alleen op voet van gelijkheid met andere wereldmachten verkeren als zij zich niet in onsamenhangende acties verliest, maar één front vormt dat wordt geschraagd door middelen van de EU en de lidstaten.

Werk maken van onze prioriteiten

De EU moet op geïntegreerde wijze interne en externe uitdagingen aangaan. Voor een doeltreffend extern optreden hebben wij een sterke interne economische basis nodig.

Onze instellingen moeten zich richten op wat er echt toe doet. Conform het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel moet de EU groot zijn in het grote en klein in het kleine. Zij moet economische en sociale actoren de ruimte geven om te ademen, te scheppen en te innoveren.

Het zal van belang zijn om in dialoog te gaan met burgers, maatschappelijk middenveld en sociale partners, alsook met regionale en lokale actoren.

Onze instellingen zullen functioneren naar de geest en de letter van de Verdragen. Zij zullen de beginselen van democratie, rechtsstaat, transparantie en gelijkheid tussen de burgers en tussen de lidstaten eerbiedigen. Goed bestuur hangt ook af van strikte uitvoering en handhaving van overeengekomen beleid en regels, waarop nauwlettend moet worden toegezien.

Elke instelling moet haar werkmethoden herzien en zich bezinnen op de beste manier om haar rol krachtens de Verdragen te vervullen.

De EU moet zich van de middelen voorzien die nodig zijn om haar ambities waar te maken, haar doelstellingen te verwezenlijken en haar beleid uit te voeren.

De instellingen en de lidstaten moeten met elkaar samenwerken en hun aanzienlijke middelen bundelen. Ten behoeve van de algemene inspanning moeten de talenten van regionale en lokale actoren worden benut.

Deze strategische agenda is de eerste stap in een proces dat door de instellingen en de lidstaten zal worden voortgestuwd. De Europese Raad zal de uitvoering van deze prioriteiten nauwlettend volgen, en zo nodig verdere algemene politieke sturing geven en prioriteiten stellen.
